

УДК 811.161.2'373.46:330.11]'243

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Наталія Хібеба

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1/233, 79001 Львів, Україна
тел. 032 239 43 55
ел. пошта: khibeba@ukr.net*

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2017.13.2738>

Здобуття фаху неодмінно пов'язано із засвоєнням вузькогалузевих термінів. Для іншомовного студента це досить складний етап навчання української мови як іноземної, мета якого — опанувати термінологією свого фаху й вільно оперувати нею.

Оптимізація вивчення фахової термінології — актуальне завдання лінгводидактики вищої школи. Економічна термінологія не раз ставала об'єктом вивчення вчених, однак методичний аспект її опрацювання потребує пильнішої уваги. У статті запропоновано презентацію як один з ефективних способів навчання галузевій термінології студента-іноземця, який здобуває фах економіста. Зокрема продемонстровано класифікацію термінів за сферою використання, лексико-тематичні групи економічних термінів, джерело їх походження, будова, взаємозв'язок економічної термінології з літературною мовою, поняття “термін” — “професіоналізм” — “жаргон” у професійному мовленні економіста, системність термінології (синонімія, паронімія, антонімія, гіперо-гіпонімія). З'ясовано, що для вивчення економічної термінології, зокрема її системності, особливо виправдане унаочнення; воно сприяє швидкому сприйняттю, розумінню та відтворенню навчального матеріалу в аудиторії іноземних слухачів.

Ключові слова: візуальні засоби навчання, презентація, термін, економічна термінологія, українська мова як іноземна.

Постановка проблеми. Навчання української мови як іноземної має на меті формувати комунікативну компетентність у різних галузях спілкування, зокрема й у навчально-науковій, щоб забезпечити практичне використання української мови для подальшої професійної діяльності. Лінгводидактика вищої школи окреслює нові актуальні вимоги до комунікативної й загальнонаукової мети мовної освіти іноземців. Знання мови дає змогу іноземному студенту ґрунтовно засвоїти програми фахових дисциплін, саме тому формування професійно зорієнтованої компетентності студентів-іноземців — вагомим завданням методики викладання української мови як іноземної.

Здобуття фаху неодмінно пов'язано із засвоєнням вузькогалузевих термінів. Для іншомовного студента це досить складний етап навчання української мови як іноземної, мета якого — опанувати термінологією свого фаху й вільно оперувати

нею. З огляду на це методика опрацювання термінової лексики в іншомовній аудиторії є на часі.

Вибір методів навчання, організація заняття залежно від теми, мети, завдань, матеріалу, аудиторії, від рівня володіння мовою, профілю навчання тощо мають неабияке значення в сучасній методиці викладання української мови як іноземної. Кожен із методів має свою об'єктивну цінність.

Одним із перспективних та результативних освітніх способів вивчення галузевої термінології є її презентація як активна технологія навчання української мови як іноземної на основному етапі підготовки студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники не раз звертали увагу на потребу застосування інформаційних технологій у викладанні української мови як іноземної [4; 5; 6; 9 та ін.]. На доцільності й продуктивності використання мультимедійних засобів навчання, зокрема й презентації, на заняттях з української мови як іноземної наголошує дослідниця Світлана Дерба, позаяк “ефективність презентації або відеоінформації у вивченні української мови як іноземної ґрунтується на зверненні до зорових образів. Ця форма є вигіднішою для сприйняття нового матеріалу, адже зоровий образ активізує пам'ять та уяву, безпосередньо пов'язує лексику нерідної мови з предметами, явищами дійсності та сприяє розвитку мислення українською мовою” [4 : 256]. Отож презентація покликана забезпечити якісну мовну освіту студентів-іноземців.

Апробація цього ефективного способу навчання фахової термінологіки в аудиторії іншомовних студентів – майбутніх економістів – свідчить про очевидні переваги принципів наочності й ілюстративності, які дадуть змогу спростити навчальний матеріал, а водночас інтенсифікувати його вивчення, і як результат – сприятимуть швидкому розумінню, адаптуванню та відтворенню.

Презентація фахової лексики покращує якість сприйняття нового матеріалу, забезпечуючи ефект швидкого запам'ятовування, а унаочнення мовних явищ економічної термінологіки – синонімії, паронімії, антонімії, гіперо-гіпонімії – сформує цілісне уявлення про її системність.

Вивчення різногалузевих термінів у лінгводидактиці української мови як іноземної дедалі більше цікавлять мовознавців [див. нові дослідження: 1; 2; 3; 7; 8 та ін.]. Не раз ставала об'єктом вивчення вчених й економічна термінологіка, однак методичний аспект її опрацювання потребує пильнішої уваги.

Мета статті – запропонувати комплекс слайдів для презентації як засобу формування термінологічної компетентності іншомовних студентів, які навчаються на економічному факультеті вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. На презентації економічної термінологіки продемонстровано класифікацію термінів за сферою використання, лексико-тематичні групи економічних термінів, джерело походження номенів, їх будову, взаємозв'язок економічної термінологіки з літературною мовою, поняття “термін” – “професіоналізм” – “жаргон” у професійному мовленні економіста, системність термінологіки.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕРМІНІВ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ

- **загальнонаукові** – використовують у всіх галузях знань: *аналіз, структура, типологія, класифікація, елемент*
- **міжгалузеві** — входять до термінологіки різних наукових галузей:

ек. сальдо Різниця між грошовими надходженнями і платежами з усіх видів розрахунків однієї держави з іншою — *геогр. сальдо міграції* Різниця між кількістю осіб, які прибули на будь-яку територію, і кількістю осіб, які вибули звідти

ек. ремісія Знижка, яку постачальник робить платникові для округлення суми платежу — *мед. ремісія* Тимчасове ослаблення проявів хвороби

ек. стерилізація Використання центральним банком операцій на відкритому ринку з метою скорочення банківських резервів — *біол. стерилізація* Позбавлення людини або тварини здатності до дітонародження хірургічним шляхом

ек. конфлікт інтересів Будь-який вид стосунків, який не відповідає інтересам банку — *філос. конфлікт* Зіткнення інтересів, мотивів, тенденцій, суб'єктів суспільного життя

ек. префікс Дострокова оплата векселя — *лінг. префікс* Афікс, розташований перед коренем або іншим префіксом, що приєднується до всього слова і виконує словотвірну і / або граматичну функцію

- **вузькоспеціальні** – терміни окремих галузей знань:

терміни міжнародної економіки: *наушальний платіж, паризький клуб, парадокс Леонтєва, міжнародні товарні біржі*

терміни економічної теорії: *моносонія, монетаризм, рівноважна ціна, олігополія, кількісна теорія грошей*

терміни банківської справи: *альпарі, волатильність, дюрація, захисні ознаки банкнот, клірингова вимога*

ЛЕКСИКО-ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

- назви осіб, що займаються економічною діяльністю: *аудитор, букмекер, менеджер, брокер, хелпер*

- назви математичних показників: *коефіцієнт покриття, індекс вартості життя, індекс паритету, індекс цін, валютний коефіцієнт*

- назви організацій, що займаються фінансово-економічною діяльністю: *Європейський інвестиційний банк, Міжнародна асоціація зі страхування кредитів, Центральна розрахункова палата, холдинг-компанія*

- назви економічних процесів: *купівля зворотна, мікс-фонд, інкасація, тарифікація, інкасо*

- назви фінансових паперів: *вексель, акція, облигація, ваучер, баланс*

- назви банківських та фінансових політик і систем: *дефляційна політика, валютна політика, дисконтна політика, фіскальна політика*

- назви грошових одиниць країн світу: *тугрик, песо, гурд, кванта, ескудо*

- назви нормативних документів і законів: *бюлетень біржовий, закон грошового обігу, закон святкових днів, закон Візера, закон економії часу*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Термінологізація

ВІКНО Отвір для світла й повітря в стіні приміщення (хати, вагона тощо), куди вставлена рама з шибками ⇒ Короткий період часу, протягом якого кредитна організація може дістати грошові кошти в борг, наприклад, у центрального банку

ДАЧА Літній будинок для відпочинку за містом ⇒ Хабар або інший незаконний платіж за отримані комерційні вигоди

ДЕЛЬТА Гирло річки з численними острівцями й протоками на замуленій низині ⇒ Відношення зміни премії до зміни біржового котирування

ПОРТФЕЛЬ Велика чотирикутна сумка із застібкою, у якій носять ділові папери, книжки, зошити і т. ін. ⇒ Набір цінних паперів, якими володіє інвестор

Ретермінологізація

ОБОЛОНКА 1. Те, що накриває або окутує, оповиває що-небудь ззовні, з поверхні. 2. Покривна частина окремих органів, частин організму. 3. *перен.* Зовнішній вигляд, зовнішня форма чого-небудь, за якою криється певний внутрішній зміст ⇒ *біол.* Багатозначний термін в біології для визначення окремих анатомічних частин чи деяких тканин, що є зовнішнім покривом якоїсь частини організму ⇒ *ек.* **ОБОЛОНКА** Компанія, акції якої котуються на фондовій біржі, але яка не веде господарської діяльності

СКАЛЯР *мат.* Величина (можливо змінна, тобто функція), кожне значення якої може бути виражене одним числом (найчастіше мається на увазі дійсне число) ⇒ *ек.* **СКАЛЯРНИЙ ЛАНЦЮГ УПРАВЛІННЯ** Низка осіб, які обіймають керівні посади, починаючи від особи, що посідає найвище становище в ланцюжку, униз до керівника низової ланки

Детермінологізація

ДИВІДЕНД *ек.* Частина прибутку, отримана акціонерним товариством, що підлягає розподілу серед акціонерів (власників акцій) ⇒ Будь-який прибуток, незалежно від походження

АКТИВ *ек.* Сукупність майна, інтелектуальної власності, грошових ресурсів, що належать підприємству, фірмі, компанії, у які вкладено засоби власників та інших осіб ⇒ Найбільш діяльна, ініціативна, передова частина якої-небудь організації, колективу; *перен.* Досягнення, надбання

ПАСИВ *ек.* Сукупність боргів і зобов'язань підприємства ⇒ Менш ініціативна, менш діяльна частина колективу, суспільства

МОНОПОЛІЯ *ек.* Ринкова ситуація, коли певний товар постачається єдиним виробником ⇒ *перен.* Виключне право на що-небудь; перевага, панування в певній галузі

СКЛАД ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ

- власне українські слова – *борг, вартість, торгівля, продаж, облік, ввіз*
- терміни-гібриди – *векселедавець, жиронаказ, квазіціна, євроринок*
- запозичення з різних мов світу

ДЖЕРЕЛА ЗАПОЗИЧЕНЬ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

- латинська мова: *акцепт, дебітор, депозити, диверсифікація, дивіденд*
- французька мова
- власне французькі запозичення: *авуари, ажур, акціонер, форс-мажор, віремент*
- через французьку мову з латинської: *акредитив, фінанси, ресурси, бордеро, валоризація*
- через французьку мову з італійської: *банкрутство, картел*
- англійська мова
- власне англійські запозичення: *чек, трест, лізинг, інсайдер, кейнсіанство*
- через англійську мову з латинської: *імпорт, інвестор*
- через англійську мову з французької: *варант, франчайзінг*

- італійська мова
— власне італійські запозичення: *авізо, тариф, а-конто, дизажіо, камбіо, лаж*
— через італійську мову з латинської: *валюта, каса*
— через італійську мову з арабської: *карат*
- німецька мова
— власне німецькі запозичення: *вексель, рентабельність, декорт, індосат, корн*
— через німецьку мову з латинської: *біржа, дамно, інвестиції, комітент*
— через німецьку мову з італійської: *жирант, індосант*
- грецька мова: *базис, економія, іпотека, нумізмат, синергізм*
- іспанська мова: *ембарго*
- голландська мова: *лаг*

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

АЖІО (укр.), *agio* (фр.), *agio* (нім.), *agio* (іт.), *agio* (англ.), *agio* (ісп.)

СТАГФЛЯЦІЯ (укр.), *stagflation* (фр.), *stagflation* (англ.), *stagflagacion* (ісп.), *Stagflation* (нім.), *stagflazione* (іт.)

НОМІНАЛ (укр.), *nominal* (фр.), *Nominal* (нім.), *nominal* (англ.), *nominal* (ісп.), *nominale* (іт.)

ОПЦІОН (укр.), *option* (фр.), *Option* (нім.), *option* (англ.), *opzione* (іт.), *option* (ісп.)

ДИСКОНТ (укр.), *Discont* (нім.), *discount* (англ.), *descuento* (ісп.)

ТРАСАТ (укр.), *Trassat* (нім.), *trassato* (іт.), *trazador* (ісп.)

ГАРАНТ (укр.), *garante* (іт.), *guarantor* (англ.), *garante* (ісп.)

УКРАЇНСЬКІ ВІДПОВІДНИКИ ДО ЗАПОЗИЧЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Запозичений термін	Питомий відповідник
дилер	посередник
дефолт	невиконання грошових зобов'язань
дисконт	знижка
траст	довірче товариство
плюрально акція	багатоголоса акція
аккумуляція коштів	накопичення коштів
фіксація курсу	встановлення курсу
квасігроші	регіональні гроші
індосамент	передавальний напис
перевірка камеральна	попередня перевірка
траст	довірче товариство
венчурний капітал	ризиковий капітал
директ мейл	рекламування поштою
квасігроші	регіональні гроші
ремітент	перший векселетримач
евальвація	оцінювання
адаптація соціальна	приспособлення соціальне
компліментарні товари	взаємодоповнювальні товари
венчурний капітал	ризиковий капітал

РОСІЙСЬКОМОВНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

Порушення норми	Правильний відповідник
<i>оборотні активи</i>	<i>обігові</i>
<i>поставка товарів</i>	<i>постачання</i>
<i>в розстрочку</i>	<i>на виплату</i>
<i>виручка</i>	<i>виторг</i>
<i>недоїмка страхових платежів</i>	<i>недоплата</i>
<i>надбавка ризикова</i>	<i>надвишок</i>
<i>вексельна мітка</i>	<i>позначка</i>
<i>чистий приплив капіталу</i>	<i>надходження</i>
<i>торгівля посилочна</i>	<i>посилкова</i>
<i>казначейство</i>	<i>державна скарбниця</i>

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ ЗА СТРУКТУРОЮ

- **прості (унітерми):** біржа, гезампінг, ембарго, картель, свінг
- **складні (композити):** фондовіддача, ресурсозбереження, екоаудит, суперкарго, нетто-оренда, капітал-ризик
- **складені (терміни-словосполучки):** чек ордерний, теорія економіки пропозиції, ринок ліквідний, найменування компанії, індекс динаміки

СТРУКТУРНІ МОДЕЛІ СКЛАДЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

- **двокомпонентні** терміносполучки
 - іменник + прикметник: *чистий дохід, статутний капітал, інвестиційна діяльність*
 - іменник + іменник: *ціна преїскуранта, обсяг товарів, кредит за оплатою*
 - іменник + іменник — назва прізвища вченого: *графік Гранта, закон Візера, модель Хомансона*
- **трикомпонентні** терміносполучки
 - іменник + прикметник + іменник: *баланс основних фондів, податок на особисте майно*
 - прикметник + прикметник + іменник: *нормативна чиста продукція, соціальне ринкове господарство, економічна ефективність виробництва*
 - прикметник + іменник + іменник: *органічні структури управління, фінансові ресурси підприємства, акцептна форма розрахунків*
 - іменник + іменник + іменник: *панель пропозиції свопів, продуктивність праці персоналу*
- **чотирикомпонентні** терміносполучки: *первісна вартість основних фондів, внутрішня норма дохідності інвестицій*
- **п'ятикомпонентні** терміносполучки: *економічна відповідальність за кінцеві результати праці, зовнішні чинники формування виробничої структури*
- **шести- (і більше) компонентні** терміносполучки: *склад джерел формування і поповнення обігових коштів, закон відповідності виробничих відносин характерові продуктивних сил, модель розрахунку ринкової вартості основних типів цінних паперів*

ТЕРМІННА ТА ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА

економічний термін	професіоналізм
ціна флеш	ціна “спалах”
чинники маркетингу компанії	чотири “пі” маркетингу
позабіржовий ринок	ринок на узбіччі, вуличний ринок
акції з голубим корінцем	власність батька родини
опціон без покриття	“голий” опціон
офшорна зона	фіскальний оазис, податковий рай
здвоєна акція	сіамська акція
маржа	“спред”

ПЕРИФЕРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ**Професіоналізми**

“Спляча красуня” – товар, який має незабаром стати переможцем ринкових перегонів, або компанія, що має величезний нереалізований потенціал і чекає на “принца”, що розбудить її від сну

“Трест мозковий” – умовна назва кола інтелектуалів при будь-якому керівникові

“Піраміда” – угода, яку здійснює, як правило, великий дилер, що має авторитет і довіру в банків

Жаргонізми

капуста, бабло – гроші

кусок, тонна – тисяча

лимон – мільйон

відбити бабки – повернути борг

ліпити бабки – збагачуватися

стригти зелень – інтенсивно заробляти гроші

**СИСТЕМНІ ВІДНОШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ
ВНУТРІШНЬОСИСТЕМНА ПОЛІСЕМІЯ****АКЦЕПТ** (англ. *acceptance*)

1. Згода вступити в договір відповідно до пропозиції (оферти) другої сторони.
2. Зобов'язання платника (трасата) оплатити переказний вексель (тратту) після настання вказаного в ньому строку.
3. Згода банку гарантувати сплату суми, вказаної в переказному векселі.
4. Одна з форм безготівкових розрахунків.

МАРЖА (англ. *margin*)

1. Різниця між двома значеннями вартості одного й того ж активу (фінансового інструменту), що використовується з метою одержання прибутку.
2. Мінімальна частка власних коштів інвестора при купівлі цінних паперів на умовах надання йому брокерського кредиту через маржинальний рахунок.
3. Гарантійний внесок, що забезпечує виконання зобов'язань за біржовою угодою при торгівлі ф'ючерсними та опціонними контрактами.

4. Різниця між ставками відсотків за кредитами та депозитами, між відсотковими ставками для окремих позичальників або кредиторів, між відсотковими ставками за актив- ними та пасивними операціями.

5. Показник, що відображає (у процентах) відношення суми чистого процентного доходу банку до середньої суми активів, на які нараховано процентний дохід.

МІЖГАЛУЗЕВА ТЕРМІННА ОМОНІМІЯ

Терміносистеми:

– **економічна // медична** (*ін'єкція* Разове вкладання фінансових ресурсів в економіку – Впорскування, введення в тканини (судини) організму малої кількості розчину (переважно лікарських засобів))

– **економічна // геологічна** (*конгломерат* Одна з форм монополістичних союзів фірм, взаємозалежних у процесі виробництва або без виробничої спільності — Осадова гірська порода, що складається з гальки й валунів

– **економічна // дипломатична** (*трансакція* Банківська операція – переказ коштів (зокрема за кордон) для будь-яких цілей — Операція, угода (політична, юридична), що супроводжується взаємними поступками)

– **економічна // транспортна** (*депо* Рахунок призначений для нагромадження певних засобів (грошей, цінних паперів, тощо) – Транспортне виробниче підприємство, яке забезпечує експлуатацію, періодичний ремонт, утримування та обслуговування рухомого складу (локомотивів, вагонів і т. ін.)

– **економічна // лінгвістична** (*конверсія* Зміна умов раніше випущеної державної позики — Спосіб словотворення, при якому єдиним словотворчим засобом є система закінчень похідного слова, що відрізняє його від твірного)

– **економічна // юридична** (*ордер* Документ на здійснення певної операції з грошовими коштами – Письмове розпорядження на заселення житлового приміщення).

– **економічна // юридична // літературознавча** (*клаузула* Умова, застереження або окреме положення, пункт закону, договору, заповіту – Кінцеві склади віршованого рядка або рядка ритмізованої прози, які йдуть за останнім наголошеним складом

– **економічна // технічна** (*амортизація* Поступове зниження вартості основних фондів (устаткування, будинків і т. ін.) внаслідок їх зношування — Пом'якшення дії поштовхів, ударів у машинах, літаках і т. ін. за допомогою спеціальних пристроїв)

– **економічна // музична** (*прима* Перший примірник переказного векселя (тратти) — Перший ступінь гама, а також основний тон тризвука)

МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

КУРС – укр.: ціна (*курс валют*) // **course** – англ.: напрям, шлях, курси

АКЦІЯ – укр.: цінний папір // **action** – англ.: дія, вчинок

АКТИВ – укр.: матеріальні цінності та кошти // **active** – англ.: діяльний

ПАСИВ – укр.: сукупність боргів та зобов'язань // **passive** – англ.: бездіяльний

ІНТЕРЕС – укр.: зацікавленість // англ.: **interest** відсотковий дохід

АНТОНІМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

• **лексичні (різнокореневі):** *брutto* – *нетто*, *дебітор* – *кредитор*, *експорт* – *імпорт*, *лессор* – *лізер*, *прибутки* – *витрати*

• **словотвірні (спільнокореневі):** *асигнування* – *розасигнування*, *вальвація* – *ревальвація*, *індексація* – *деіндексація*, *монетизація* – *демонетизація*, *націоналізація*

– *денаціоналізація, платоспроможність – неплатоспроможність, одержувач – платник*

- **терміни-словосполучення:** *акцептна оплата – безакцептна оплата, блоковані авуари – ліквідні авуари, змінна відсоткова ставка – фіксована відсоткова ставка, рахунок “Ностро” – рахунок “Лоро”, профіцит бюджету – дефіцит бюджету*

АБСОЛЮТНІ СИНОНІМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

– **паралельне функціонування питомих термінів:** *золоте забезпечення = золотий запас; розподіл ризиків = подрібнення ризиків; платіжне доручення = доручення на оплату*

– **паралельне функціонування іншомовних термінів:** *корпорація (< лат.) = компанія (< фр.) = фірма (< іт.) = бізнес (< англ.); код (< фр.) = шифр (< фр.) = номер (< лат.)*

– **паралельне функціонування термінів іншомовного та автохтонного походження:** *кредит (< лат.) = позика; контракт (< лат.) = угода = договір; профіт (< фр.) = дохід = прибуток; банкрутство (< іт.) = боргова неспроможність*

– **паралельне функціонування термінів-інтернаціоналізмів та питомих термінів:** *дилер (< англ. dealer) = посередник; дефолт (< англ. default) = невиконання грошових зобов'язань; дисконт (< англ. discount) = знижка; траст (< англ. trust) = довірче товариство*

ВІДНОСНІ СИНОНІМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

– **спільнокореневі різноафіксальні терміни** — позначають процес і його результат: *переоцінювання – переоцінка; знецінювання – знецінення; ануляція – анулювання; індексування – індексація; інвестування – інвестиція*

– **спільнокореневі різноафіксальні терміни** — уживання визначається контекстом: *оплата, сплата, виплата — оплата банківських послуг, сплата кредиту, виплата дивідендів*

КІЛЬКІСНЕ НАПОВНЕННЯ СИНОНІМНИХ РЯДІВ ТЕРМІНАМИ

двокомпонентні: *граничні видатки – граничні витрати; субрахунок – розрахунок;*

трикомпонентні: *ревізія – перевірка – контроль; здешевлення – знецінення – девальвація валюти*

чотири- та п'ятикомпонентні (рідко): *активний рахунок – чинний рахунок – функційний рахунок – використовуваний рахунок – незакритий рахунок*

ЕКОНОМІЧНІ ТЕРМІНИ-ПАРОНІМИ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

- **спільнокореневі** — відрізняються префіксами, суфіксами, закінченнями: *диспонент – диспонування, брокераж – брокеридж, сюрвеєр – сюрвейтор, трасат – трасант, валідація – валідність, трансфер – трансферт, інфляція – рефляція – дефляція*

- **різнокореневі** — відрізняються одним чи двома звуками: *дисконт – дискаунт, екаунтант – екаунтинг, конкорент – конкурент, сліп – слоп, стреп – стрип, стагнація – стагфляція*

ЗОВНІШНЬОСИСТЕМНА ТЕРМІННА ПАРОНІМІЯ

економічний термін + термін з іншої галузі: *дисконт*
Облік векселів у банку; відсоток, який одержує банк під час обліку векселів —

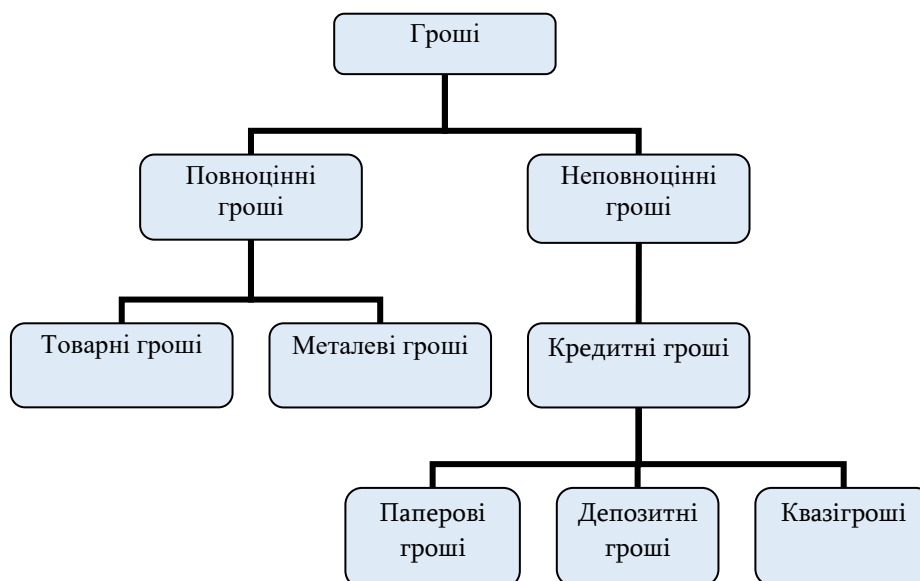
дискант муз. Високий дитячий голос (хлопців), що відповідає в хоровому співі жіночому сопрано; **жиро** Вид безготівкових розрахунків — **жир** біол. Ліпід-речовина, яку використовує організм для енергетичних і пластичних цілей

економічний термін + загальноживане стилістично нейтральне слово: концесія Договір, на підставі якого держава на певних умовах і на певний строк передає фізичним чи юридичним особам, у тому числі іноземним, право експлуатації лісів, надр, будівель тощо — **концепція** Система поглядів на певні явища, спосіб тлумачення дій, розуміння теорії

комітент Особа в договорі комісії, що доручає іншій особі здійснити за винагороду одну або кілька операцій із товаром, акціями, іноземною валютою — **комітет** Колегіальний орган управління, що керує будь-якою сферою державної, господарської, суспільної діяльності

економічний термін + розмовне слово: жириувати Переказувати вексель на іншу особу за допомогою передавального запису на борговому зобов'язанні — **жирувати** Жити в достатку, у надмірній розкоші

ГІПЕРО-ГІПОНІМІЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛЕКСИЦІ

Висновки. Набуваючи навичок професійного мовлення, студенти-іноземці, безперечно, отримують потужний стимул вивчати фахову термінологію. Презентація як один із способів реалізації сучасних методологічних підходів в освіті дає змогу поліпшити ефективність навчання та рівень знань студентів, задовольнити їхні потреби у здобутті якісної мовної освіти.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2017

доопрацьована 25.08.2017

прийнята до друку 12.09.2017

Список використаної літератури

1. *Богуш О.* Українська астрономічна термінологія та її вивчення на заняттях з української мови як чужої / Оксана Богуш // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2014. – Вип. 10. – С. 85–90.
2. *Бурковська О.* Термінологія та номенклатура лісівництва в курсі української мови як іноземної / Олена Бурковська // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2014. – Вип. 10. – С. 113–120.
3. *Григор'єва Д.* Вивчення військової термінології на заняттях з української мови як іноземної / Діна Григор'єва // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2014. – Вип. 10. – С. 91–98.
4. *Дерба С.* Застосування мультимедійних засобів на практичних заняттях з української мови як іноземної / Світлана Дерба // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2011. – Вип. 6. – С. 253–258.
5. *Дудник О.* Використання інформаційних технологій у процесі викладання української мови як іноземної: актуальність, доцільність, практична реалізація / Оксана Дудник, Вікторія Лисогора, Людмила Матусевич // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2016. – Вип. 12. – С. 218–223.
6. *Кочан І.* Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної / Ірина Кочан // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2008. – Вип. 3. – С. 14–20.
7. *Куньч З.* Системне вивчення науково-технічної термінології у роботі зі студентами-іноземцями / З. Куньч // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2008. – Вип. 3. – С. 198–202.
8. *Фецко І.* Сприйняття термінофонду й текстово-анотаційного матеріалу музейної експозиції очима студентів-іноземців / Іванна Фецко // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2016. – Вип. 12. – С. 180–188.
9. *Юзвікевич П.* Сучасні технології та процес вивчення іноземної мови: позитиви й негативи / Пшемислав Юзвікевич // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2014. – Вип. 10. – С. 8–16.

References

1. *Bohush O.* Ukrainiska astronomichna terminologhiia ta yii vyvchennia na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak chuzhoi / Oksana Bohush // Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. – 2014. – Vyp. 10. – S. 85–90.
2. *Burkovska O.* Terminologhiia ta nomenklatura lisivnytstva v kursi ukrainskoi movy yak inozemnoi / Olena Burkovska // Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. – 2014. – Vyp. 10. – S. 113–120.
3. *Hryhorieva D.* Vyvchennia viiskovoi terminoleksyky na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi / Dina Hryhorieva // Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. – 2014. – Vyp. 10. – S. 91–98.
4. *Derba S.* Zastosuvannia multymediinykh zasobiv na praktychnykh zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi / Svitlana Derba // Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. – 2011. – Vyp. 6. – S. 253–258.
5. *Dudnyk O.* Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u protsesi vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi: aktualnist, dotsilnist, praktychna realizatsiia / Oksana

Dudnyk, Viktoriia Lysohora, Liudmyla Matusevych // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2016. – Вип. 12. – С. 218–223.

6. Kochan I. *Novi osvritni tekhnologii v praktytsi vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi* / Iryna Kochan // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2008. – Вип. 3. – С. 14–20.

7. Kunch Z. *Systemne vyvchennia naukovo-tekhnichnoi terminologii u roboti zi studentamy-inozemtsiamy* / Z. Kunch // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2008. – Вип. 3. – С. 198–202.

8. Fetsko I. *Spryniatia terminofondu y tekstovo-anotatsiinoho materialu muzeinoi ekspozitsii ochyma studentiv-inozemtsiv* / Ivanna Fetsko // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2016. – Вип. 12. – С. 180–188.

9. Iuzvikevych P. *Suchasni tekhnologii ta protses vyvchennia inozemnoi movy:pozytyvy y nehatyvy* / Pshemyslav Yuzvikevych // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. – 2014. – Вип. 10. – С. 8–16.

PRESENTATION AS A METHOD OF STUDYING ECONOMIC TERMINOLOGY ON THE LESSONS OF UKRAINIAN LANGUAGE AS FOREIGN

Natalija Khibeba

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of the Ukrainian linguistics,
1/233, Universitets'ka St., 79001 Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: khibeba@ukr.net*

The acquisition of a specialty is necessarily connected with the mastering of narrow-specialized terms. For a non-native speaker student, this is a rather complicated stage in learning Ukrainian as a foreign language, the purpose of which is to master the terminology of his / her specialty and to operate it freely.

Optimization of the study of professional terminology – the actual task of linguodidactics of the high school. Economic terminology has repeatedly become scientists' object of studies, but the methodical aspect of its processing still needs more attention. The choice of teaching methods, the organization of classes depending on the topic, the purpose, tasks, material, audience, the level of language proficiency, the field of education, etc., are of great importance in the modern method of teaching Ukrainian as a foreign language. Each method has its own objective value.

The article proposes the presentation as one of the effective ways of studying the industry terminology of a foreign student who obtains an economist's degree. In particular, the classification of terms in the sphere of use, the lexical-thematic groups of economic terms, the source of their origin, structure, the relationship of economic terminology with the literary language, the notions "term" – "professionalism" – "jargon" in the professional language of an economist, the systemic terminology (synonymy, paronymy, antonymy, hyper-hyponymia) has been demonstrated. It has been found out that in order to study the economic terminology, in particular its system, the explanation is especially justified; it promotes quick perception, understanding and reproduction of educational material in the audience of foreign listeners.

Key words: visual teaching aids, presentation, the term, economic terminology, Ukrainian language as foreign.